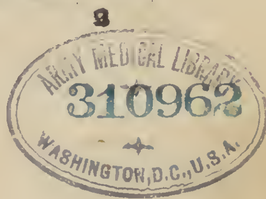
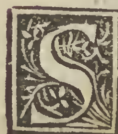

Candidus de genitura hominis incipit feliciter.

Quid sit monstrum: z causa generationis eiusdem.
De fastinatione z qualiter accidat.
Quod ex capillis mulieris generet serpens fm Auicennam.
Quod nō sit dare diluuiū vniuersale fm Aristotelem.
Qualiter homo fortunatus ex corpore z anima sumit ab astris accidentia ad vtrinqꝫ.
De influentia omniū planetarum in generatione fetus.
De lune influentia: z quare natus in septimo mense viuat: moriatur in octauo.
De statu lune quadripartito: z qꝫ eius dispositio in oppositone sit deterior.
De virtute planetaꝝ generaliter z influētia eoꝝ ad vtrinqꝫ.

¶ Candidus de genitura hominis incipit feliciter.

SAtis constat hominem generari ex semine viri z menstruo mulieris: fm phisicos. Aristoteles aūt putat semen viri: quod sperma dicimus: ad formā speciei fetum producere: deinde per vaporem exalare. Phisici vero totum semen viri z mulieris vna cedere in substantiam fetus existimant.

¶ Notissimum est mulierem cum in coitu cum viro sit: si simul menstrū emittat quo vir sperma: z vtraqꝫ semina simul concurrant: vnumqꝫ alteri misceri incipiat: statim concipere idest autem cum semina in matrice ad fetum generandum a natura producuntur.

¶ Signa vero cōceptionis in muliere certissima habent: cum vir in coitu cū ipsa sit: si mulier post coitū frigus sentiat: aut in renibus dolorē. preterea si modicū aut nullū emittit semē aut si vir sentiat sugi virgā z attrahi clausura z veluti pressura quadā ex parte vulue. vel si iuxta solitū menstrua nō currant ei: z citilatio in ore matricis inest. dolor etiā in cruribus id ostendit. vel si eodē modo nō concupiscat coitū. hoc autē

in aliqbus verũ: in aliqbus vo nõ. Aut si color facici imutatus est: z aliena subito cupiat cibaria. semẽ in matrice receptũ formã fetus hoc mõ cõglutinat. Sex qdẽ primis diebus naturã lactis assimilat: z ad hoc naturalis calor viri in spermate relictus cũ matricis calore opatur: dealbat᷑ deinde illa materia z colorẽ spissi sanguis z aliquantulũ decocti p novẽ dies transmutat᷑. denũ fit ꝯsolidatio in mẽbro fetus z hoc p duodecim dies tñ. constat tñ apud aliquos cor in primis generari. Verũ quia omne qd vivit ex quattuor elementis aliangeriqꝫ dicit᷑: quicquid semini terrenũ inest cedit in ossibus reliqua vicissim ex propria natura vires assumunt. dehinc fetus z corporis ipsius depositio in latum longũqꝫ ac profundum formari incipit. per quadraginta dies postea ad egressum vsqꝫ natum pariat ac disponit.

¶ Vt mulier cõcipiat. z qd amplius est masculũ pariat: experimento probatuꝫ est. Id autẽ nec refellere audemus aut probare: nisi quatenus doctorũ libris explicat᷑: quibus siqs fidem deroget: nihil hac descriptione opus est. quippe qui alioꝝ dictis initar: nõ aũt meo iure faciã sententiã. Matricẽ leporinã z eius intestina exiccata vehemẽter z in puluerem redacta. deinde cũ vino mulieri in potũ propinata ad hoc cõferre plurimũ cõstat. Preterea si testiculũ vnum leporinum itidem pulverizatũ z vino imixtum mulieri in fine menstruorum propinaveris: deinde cũ viro coeat: expertũ est eam cõcipere z masculũ parere. Simile veri z illud est si epar parui suis z tenelli quos tantũmodo scropha enixa sit desiccent᷑ vt supra. z in potum viro aut mulieri proponentur: virum si impotens sit statim generare: mulierem si sterilis sit facit cõcipere. lanam etiam immundã si mulier lacte asine cõtingat: deinde supra vmbilicũ deligatũ teneat donec cum viro coeat ad id conferre maximum arbitrantur.

¶ Sepenumero multa occurrũt: que hmõi expimẽtis fidẽ derogẽt. id aũt nõ ex eoꝝ impotẽtia sꝫ nature defectu ꝓuenit

Impedimenta vo conceptionis plurifariã veniũt. ex frigiditate eteni nimia matricis: vel caliditate: aut humiditate nimia: etiã ex siccitate plerũqȝ cõtingit. Pinguedo quoqȝ excellens ad id nocet que orificio matricis circũfusa ipsam cõstringit: ꝓhibetqȝ semen ingredi qđ subinde cũ vrina eiecit. hoc quidẽ in ipsa de facili cõprehendit᷑. Si eni spissior ⁊ alterius iuxta solituȝ coloris fuerit aliqñ etiã ex caliditate nimia exalat. Semen hoc aũt difficili᷒ est cognitu. mulieribus siquidẽ q̃ȝplurimis ita lubrice ⁊ tenues matrices sunt vt retinere semen nequeãt: sȝ statim imissum effluat. Ex ꝑte plerũqȝ viri defectus accidit: cũ semen ita liquidum ac tenue vt aqua sit: ac statim ingressum elabat᷑. Prouenit etiã ex frigiditate ⁊ siccitate testiculoꝝ. ⁊ homines huiusmodi raro vel nunq̃ȝ possunt generare. Retentis aũt seminibus matrix mulieris ab vtraqȝ parte firmiter claudit᷑ vt nil de semine possit emitti: ⁊ tũc fit retentio menstruoꝝ: quod pregnantis femine vulgatissimum est indicium.

¶ Cura aũt adhiberi cõsueuit ad ipsas que conceperint: ne aut aborsum pariãt: aut aliquid ex fetu minuat᷑. Femĩe igit᷑ p̃gnanti motus nimius vitet᷑. Cibarijs ⁊ potib᷒ lenib᷒ vtat᷑: omniaqȝ ad appetitũ mĩnistrent. cauto tamen opus est vt cũ illam pregnantẽ noueris nihil cõspectu eius nomines ad qđ volũtas incendat᷑ sua ne de facili reperiri queat: quia ex huiusmodi cupiditate plereqȝ iã aborsum parturierũt. Veruȝ qđ maiori admiratiõe dignũ est ⁊ ipsi vidimus ac plerũqȝ expertissimũ. lapis ⁊ hites pregnanti mulieri positus aborsum ꝓhibet. partus discrimina auertit. ⁊ feminã cũ fetu prestat incolumẽ. Et ne qs rem cõmentitiã putet: plurime in Mediolanensi vrbe eius ope liberate sunt: cũ lapidẽ ipsum a nobis habuissent. Reperit᷑ quippe in nidis aquilarũ. in perside tñ plurim᷒ ⁊ colore fuluo est. alios lapillos naturaliter intrinsecus cohibens: vt ex motu facillime sentit᷑. hũc Marcatius amis meus vir phisice peritus vt pueruȝ me vidisse memini

in germanorū alpibus adeptus est: summa industria nidos aquilarum insectatus.

¶ Expertum est mellicratum conceptū propalare. Id autē ita conficit. Coclear vnum mellis fluxibilis et tria aque tepide simul mixta: mulieri cum lectum intrat in potu data. si circa vmbilicum dolorem sentit: concepisse eam scito.

¶ Utrum quidem masculuz conceperit an femellam: annotatum est etenim si facies rubida: motus leuis: venter teres in dextera maxime turgescens. lac quoqꝫ ex mamillis spissū ac digestū fuerit vt supra vitrum scindatur ac fluat aut vrine infusum ipsius ima petit. nec liquescit sal mamillarum capiti appositū: vel vt quidam augurantur prius dextrum pedē moueat q̄ꝫ sinistrum. hec masculi concepti verissima habent signa. Econtra vero: si grauis est et tarda: solito pallidior: oblongo et enormi ventre: sinistra turgidior: mamilla quoqꝫ eadem parte procliuis. lac quidem indigestum liuidū et aqueū dolor etiam in sinistro latere magis vrgens: cum masculo cō cepto in dextero patiatur: femellam conceptā esse credito.

¶ Amplius si femina masculū conceperit an femellā: aqua de puro et liquido fonte expimēto fuerit. gutta etenī sanguis aut lactis eius ex dextero sumpta latere et aque supfusa. Si masculo turget ad ima deuoluit. si femella supnatat et sūma petit. Licet vt p̄diximus mulier pregnās mēstrua cōtineat. verūtñ cū in coitu cū viro sit: plerūqꝫ ex nimia delectatione emittat ipsa. quippe cum vene ac nerui in vulua existentes a virili mēbro cōfricent et exinde quedā titilatio oriat vt necesse sit menstruū emittere. hoc autē respectu coitus naturale est. respectu vero flux9 naturalis violentū et ceterū ex omni nutrimento quod sumptū est materia fit apta que in coitu expelli queat. exinde q̄ notatū est mulieres pregnātes magis coitū appetere cū oppositū esse debeat. causa aūt est materie

superflue abundātia que ab alimētis ducitur. ꝛ cū menstrua dietim augeant᷑. magis etiam coitus appetit᷑. ac ex huiusmodi materie abūdantia cōtinuo mulieris vulua calescit.
¶ Virgines grauiter corrumpi ꝛ cū dolore ob id credit᷑ ꝙ ipsarū vulua i coitu maxime ampliari soleat. Uel qꝛ virile membrū nimis ineptū sit. vel qꝛ adeo magna ꝛ ampla earum plerunqꝫ vulua sit. vt absqꝫ dolore ex sui parte virili mēbro coire nequeat. ꝛ ob idipsum cū prius corrūpunt᷑ virgines dolorem in prima pte vulue patiunt᷑ ꝙ ampliet᷑ ipsa ꝛ ad coitū magis disponatur. Amplius causa doloris inest pellicula quedā inter vuluā iuxta quā vesica interiecta cū i coitu rumpat᷑. verū quanto magis coiunt minus quidē doloris sentiūt. plurimū vero voluptatis accipiunt.
¶ Urine virginū plerūqꝫ lucide ꝛ clare sunt: qn̄qꝫ albe aut congelate. Si autē coloris aurei clare ꝛ ponderose fuerint: animū coeundi in ipsis indicant. sꝫ hec in virgine certa sunt. Corrupte etenī mulieres vrinas turbidas ꝛ obscuras habēt ob fracturā pellicule: de qua dictū est. Menstruata vero vrina sanguinea est. ꝛ que patitur oculos nimis nitidos ꝛ aquosos habet decolorata facie abominationē pre se ferens. Hanc tu Nicolae mi si videris velut hydrā aut spingem aut potius medusam gorgoneam effugito.
¶ Menstruū in muliere quid sit: ꝛ vnde accidat plerūqꝫ quesitū est. Id autē nil aliud opinant᷑ phisici q̄ꝫ supflui alimenti fore quod in rei alende substantiā nō cedat. sicut etiā in viris spermata. menstruū inde appellatū opinant᷑: ꝙ singulo mēse semel ad minus fluat. Incipitqꝫ pubescēte muliere cū ānoꝝ quattuor ꝛ decē fuerit: ꝛ iā coitū sentire vel cupere incipiat. Quibusdā vero mulieribꝰ etiā tēpestiuis accidere cōsueuit: ꝛ hoc qdē sm desiderij potentiā vel nature. Et aliqbus in nonilunio fluit menstruū: aliqbus vero aliter. patiūturqꝫ in hoc grauit᷑: ita vt eaꝝ facies decoloret᷑: ꝛ oculi solitū nitorē amittant. nōnullis etiā diutius: qbusdā vero breuiꝰ fluūt menstrua.

plurimũ qꝫ sanguinei sunt coloris: raro liuidi. Scire opere pretiũ est: ⁊ querit̃ qd̾ cause sit cur viris spermata nõ fluũt: mulierib⁹ aũt mẽstrua emittant̃: cũ vtriusqꝫ cã sit sup̾fluũ.s. alimẽti qd in rei alende substantiã nõ cedat. nulla tñ potior vis est: q̃ꝫ ꝙ mulier frigide ⁊ humide nature habet̃. vir autẽ calide ⁊ sicce. Modo aũt de natura humidi ⁊ maxime aquei est effluere. In viro qdẽ humiduꝫ magis purũ ⁊ aereũ ⁊ illa inepta ratio: qr calor in humidũ semp̱ agit ex natura ⁊ minor calor est in muliere. Ideoqꝫ humidũ nutritiuũ dispartite tm̃ reliquũ ṽo eijcit ⁊ effundit. Sperma vt p̃dictũ est sup̾fluũ ẽ alimẽti qd in tertia qdem digestiõe: vt inferius explicabim⁹ nõ totũ cedit in dep̱ditũ p̱ restaurationẽ vite animãtis. Verum a calore naturali sanguis subtilis in formã ad genitalia vasa transmittit̃: vbi testiculoꝝ virtute dealbat̃ ac digerit̃: ⁊ iõ coloris albicantis est. Id emissum rationabiliter: ac natura exigẽte purgat ⁊ alleuiat. nimis aũt corpus desiccat: cum virtus sua humectatiua ⁊ calefactiua sit. Corpore aũt exsiccato ⁊ humido extincto debilitatio vite seqt̃: ⁊ subinde imatura mors. ex quo frequenti⁹ coeũtes cito pereũt ⁊ senescunt.
Preterea ab Arist. scriptũ extat mulieres longi⁹ viuere q̃ꝫ equũ ⁊ asinũ a qb⁹ est genit⁹. Sperma viri durũ ⁊ testiculoꝝ ṽtute bñ decoctũ qd adheret vt patet: ⁊ sicut lac albũ firmit̃ coagulatũ: ⁊ fortẽ ⁊ robustũ fetũ generat. aliud tenue aut fluxibile imaturũ facit fetũ ac nature tenuis ac fragilis pereat.
¶ Annotatiõe dignũ est qd a phisicis p̱hibet̃: quatuor fieri digestiões. Primã in ore. Secundã in stomacho. Tertiã in epate. Quartã in singulis alẽdis ⁊ augmẽtandis membris. Ubi ṽo nõnulli ꝯdicũt vltimã p̱fectãqꝫ in corde statuentes ꝓpterea hoi natura dẽtes addidit: vt diligenti⁹ cibos cõterat Ceteris aũt aialibus quibus dentes ⁊ in supiori mandibula defecerant binos ventres indidit. vnũ in quẽ cibum ponant. alterũ in quẽ ruminatũ vltimo deglutiant. Cibus igit̃ cum ab homine diligẽter masticatus ⁊ ore quodãmodo decoctus

fuerit in stomacho. deinceps ꝓpria expoliat͛ forma alienā́qꝫ assumit. quippe qd̓ grossum est a subtili separat͛: ⁊ qd̓ dulce ⁊ potabile fuerit ad epar transmittit͛ qd̓ calore suo subtilis illud cōuertit ⁊ induit͛ actiōe quadā propria ⁊ naturali forma sanguinis ⁊ subinde temperatū a quolibet mēbro nutriendo ⁊ augmentando sugit͛: iuxtaqꝫ eoꝝ exigentiā restaurant͛. reliquū autē quod superest ad vasa genitalia transmittit͛: vt superius expressimus. huiusmodi quidē necessitas ex qua fames fit ⁊ in singulis mēbris inanitio prouenit ex calore generatur: qui in humidū dietim agens id exalat ⁊ cōsumit.

℄ Suffocatio matricis est cōpressio spiritualiū ex vitio matricis egressa. Impedit͛ eni anhelitus: spiritus opprimitur. In muliere siquidē istud accidit cū matrix e loco tollit͛: exindeqꝫ sincopim ex cordis frigiditate ꝑpedit͛. plurimū id quoqꝫ ex mēstrui suphabūdantia ꝓuenit qd̓ corruptū ac venenosum matricē inficit. huiusmodi aūt mulierib⁹ siue iuuenes siue antique sint coitus competit: maxime aūt iuuenibus que humiditate plus abūbāt. hinc est ꝙ mulieres iuuenes coire incipiētes ante conceptionē multū impinguant͛: ⁊ in quibus huiusmodi materia abūdat extinctu nature coire magis appetunt. Ideo peccatū in natura est talib⁹ aditū ad illos quos affectant ꝓhibere: licet minime peccatū sit in morib⁹. Aristoteles in libro de anima posuit embrionē in matris vtero primū viuere vita plāte. deinde vita aīalis. postremo vita hui⁹ speciei vel illius. Dubiū vnde puero nutrimentū accidat in matrice existēti: cū mulieris matrix vndiqꝫ clausa sit. ceterū deprehensum est cū fetus in vtero cōceptus sit virtute nature quandā imprimis oriri venā. vel vt quidā putant: neruū qui matricē ꝑforat eiqꝫ adiungit͛ ad mamillas vsqꝫ protensum ⁊ annexū. itaqꝫ fetu in matrice existēte mamille rigidiores effici solent: ad easqꝫ mēstrui substantia diffundit͛. Ibidemqꝫ ad albedinē vsqꝫ decoquitur: ⁊ subinde mulierū lac

appellat᷑. quod deinceps per venam aut neruū huiusmodi ad matricem remittitur: ex eoq; nutritur fetus. hic postea in eius exitu abscindi solet: cuius pars vmbilico iuncta est. reliquum in matrice dependet.

¶ Satis constat fetum debilitari in vtero cum mulieres pregnantes recentes natos lactant. Ea eteni materia qua nutrici in vtero fetus debet in nutrimentū cedit prius geniti.

¶ Tempus aūt egressus infantis ab vtero materno vt plurimū est in nouo mense. quibusdā in septimo accidit. nōnullis in octauo. plurimis i decimo. paucis in vndecimo. nec vltra retineri solet. Sunt que in secūdo mense pariūt: sed aborsū nō eni hominē pducunt: sed solidam quandā carnis partem ⁊ hoc ꝓpter debilitatē aut plurimū motū mulieris interdū euenit. magna cura opus est in gressu: cum plurima de facili eueniant que egressum ꝓhibeant fetus necant. Quandoq; enim fetus pedem premittit aut manū: ⁊ tunc obstitricibus doctis opus est que retrudant illud ⁊ adiuuent. ⁊ ex talibus ingens pueris vere generat᷑ dolor vt sepe moriant᷑. Euenit etiā in partu plerunq; scindi vuluā vsq; ad anū vt vnguento opus sit circa eam ac retrudi matricem cōueniat que sepe vulneret᷑. Signa ꝟo prosperi gressus habent᷑: cū infans caput e vulua ꝑmiserit. Deprehensū est a phisicis ⁊ subinde lr̄is testatum plures in mulieris matrice cellulas existere in quis plerūq; decisum a viro sic colligi solet: vt in vnaquaq; ps semis retēta sit ex quo plures fetus gigni vno ptu cōstat. que similitudo etiā in aīalibus impfectis potest accipi. in horū quidē genitura aliqd matricis loco ⁊ aliqd semis simile esse debet ex q̄ generari cōsueuere. id aūt talis humiditas q̄ p loca educationis de putrefacto ea gignat ⁊ multiplicare facto ea gignat. ⁊ multiplicare faciat. Nām antē similitudinis hoꝝ aīaliū a silitudine de corpe educti fieri crediderūt. Quō aūt ex his nōnulla stricta ⁊ lōga sint. nōnulla ꝟo breuia aut

alterius modi hoc est ex diuersitate humiditatis quidē eue nit. Ex colerico eni calido ꝛ sicco animal longū ꝛ strictū generatˀ: q̄ calor multū extenditˀ in ipso. Ex flegmatico aūt fri gido ꝛ humido aīal latū ꝛ breue: eo q̄ humor aqueus multū dilatabilis sit frigidū nō satis extendit ipsum. Ex sanguineo vo ꝛ humido generatˀ mediū inter vtrūq;: ꝑter quod humi dum ꝛ calidū temperata sint. Ex melancolico accidētali qđ adustum est: animal longū valde ꝛ gracile concipitˀ: qđ feruor caloris in eo plus se extendat ac siccitas moderata attenuat. Itaq; ex eadē materia animalia plura nasci cōstat: sicut ex equi stercore plures musce ꝛ his similia gigni solent. Aliquando vo ex eadē materia animalia diuerse speciei di uersiq; coloris aut figure multiformis. Causa aūt diuersita tis istoꝝ diuisio est in matrice seminis: sed hoc principaliter in animalibus impfectis locū tenet. Obseruatū est hominē colericum crocei coloris esse. Sanguineū rubei. Flegmati cum albi. Melancolicum vo nigri.

¶ Monstruū accidit vel ex diminutiōe materie: vel ex suphabundātia. cū natura ad ea q̄ principaliora sunt primū intē dat: ex materie defectu mēbroꝝ defectū sequi necesse est. De fectus aūt materie vel ex paucitate seminis: vel matricis lu brice vitio totū infusum nō cōtinentis potest accidere. Etiā ex velocitate coeundi plerūq; defectus seqtˀ. Ex abundan tia vo materie etiā monstrū gignitˀ: vt homo bina capita vel quaternas manus habens.

¶ Nō vana habentˀ a peritis que de fascinatione dici solent Inde Maro nr̄: Nescio qs teneros oculos mihi fascinat agnos. sꝫ causam potius naturalē esse putāt. Mulieres siqdē antique qbus mēstrua more solito nō fluūt obtutu perimāt pueros. mēstruoꝝ eni materia cū p vniuersum corpus effun datur: oculos q subtiliores sunt primū inficit: qui deinde ex porositate sua aerē deturpāt. quo infecto ꝛ puer q visui obie ctus ē ex aere ꝛ anhelitu mēstruato polluitˀ ꝛ occiditˀ. retētio

aũt menstruoꝝ in talibus est caloris defectus. ex mẽstrui eñi abundantia humores mali ꝛ corrupti generant᷑.

¶ Traditũ est ab Auicenna phisico illustri ex capillis mulieris serpentẽ gigni si sub terra pingui vbi fim᷒ iaceat hyemali tp̃e ponant᷑. postea calore inualescẽte vere vel estate effodiant᷑. q serpẽs lõgus ꝛ strictus valde sibi similẽ deinceps viuendo generabit. Jdẽ voluit diluuiũ vniuersale fieri posse. Aristoteles ꝟo secus censuit. Diluuiũ eñi cũ ex cõstellatione humectãte fieri soleat: eandez vnã terraꝝ partẽ respicere necesse est. cui ex aduerso constellatio desiccans obiecta sit. ꝛ quantuz vna ex p̃te prima humectet tanto desiccet altera: ex quo impossibile habet᷑ diluuiũ vniuersale fieri posse.

¶ Quia homo sicut ens naturale ex materia ꝛ forma cõpositus est: tripliciter accidẽtia notant᷑ in eo. quedã scꝫ ex parte anime: ꝛ quedã ex p̃te corp̃is. nonnulla ꝟo ex p̃te cõpositi totius. aĩa certe oẽs virtutes quas in corp̃e cõplectit᷑ a speris ꝛ corpibus celestibus cõtrahit. Ab vltimo quidẽ orbe q motu suo diuturno oẽs speras inferiores mouet virtutẽ essendi recipit ab orbe stellaꝝ fixaꝝ esse. a saturni spera virtutem rationandi ac discernẽdi a spera iouis magnanimitatẽ ꝛ plures operatiões hm̃oĩ. a spera martis animositatis virtutem a venere cõcupiscentie ꝛ desiderij motũ. a sole aũt virtutem sciendi ꝛ memorandi. a mercurio gaudẽdi ꝛ delectãdi. a spera lune virtutẽ vegetandi: que radix dicit᷑ virtutis naturalis. ꝛ hec quantũ ex parte anime relata sint.

¶ Nũc ex p̃te corp̃is virtutes planetaꝝ exponere ordiemur materia igit᷑ in mr̃is vtero ĩfusa ꝛ coagulata p̱ siccitatẽ frigiditatẽqꝫ saturni primũ disponit᷑. ꝛ huic virtutẽ vegetatiuã ꝛ naturalẽ motũ ip̃rimit. Quãobrẽ saturno primi mẽsis cura adhiberi solet. Dehinc iouis virtute materiã ipsaz ad susceptionẽ forme mẽbroꝝ disposuit caliditate sua confert plurimũ ꝛ humiditate replet. Et huic secũdi mẽsis cura ascribit᷑ Subide mars caliditate sua ac siccitate ĩ fetu crura format a

laterib' ea diuidēs. brachia separat. collū dispartit. ꝛ caput effigiat. ꝛ huic dat᷑ mensis tertius. Solis aūt virtus formas imprimit: cor creat ꝛ anime sensibilis motus prestat: ſm quorundā opinionē phisicoꝝ. Aristoteli ꝟo placet cor inter primas generari partes. Addūt etiā nōnulli solē vitalis virtutis fontē ꝛ radicē esse. Uenus deinceps exterioꝝ membroꝝ limitatiōes virtute sua pficit. ꝛ expolitos. aures sc ꝛ nares. masculis virilē virgam. vuluā femellis. pedum etiā ac manuū separationē facit ꝛ digitoꝝ. ꝛ quedam nō exteriora subinde format. Et huius tutele quintus assignat᷑ mensis. Mercurialis spere virtus instrumēta vocis efformat. supercilia cōponit. oculos fabricat. pupillas adauget. capillos ꝛ vngulas ꝑducit. ꝛ huic sexti mensis cura attribuit᷑. Perfectioni aūt ꝛ cōplemēto totius fetus septimo mense luna finē imponit. replet enī humiditate sua supficiem cōplet. Uenus qdē ꝛ mercurius humiditatē tribuētes toti corpi nutrimentū prestant. Ac tūc quidē si fetus oritur pfectus est ꝛ viuet. Octauo ꝟo mense ꝑ circuitū redeunte saturno fetū orientē frigiditate ac siccitate sua cōprimit ꝛ extinguit. quattuor status lune varietate perhibent phisici.

¶ In prima siquidē ei' ascēsiōe calidā esse ꝛ humidā vsq ad semiplenā: tūc aūt calidā ꝛ siccā fieri vsq ꝙ est plena. deinde frigidā ꝛ siccā donec semiplena sit ī detrimēto. Ultimo qdē humidā ꝛ frigidā vsq soli cōiūgat᷑ effici. ꝛ iō magis ꝯriā censent nature hoīs que ex calido humidoq fouet᷑ cū ei' disposítio frigida ꝛ sicca sit in oppositione vt dictū est a nobis. licet nōnulli huic opiniōi plerūq aduersent᷑. qd planetaꝝ virtus his conferre soleat q̄ a natura ad vitā ac ortū ꝑducunt᷑ tā ex pte qdem aīe q̄ corpis supiorib' scriptis explicatū est. Nūc que ipsoꝝ influctia ad vtrūq virtus sit breuiter dicemus.

¶ Saturnus supior planeta tardus ꝛ obscurus. natū in colore fuscum reddit. male barbatū. Subtile pectus ꝛ fissuras in vestigijs postremis ostendentē. Et hoc quidem ex parte

7

corporis eius virtus operatur: ſm animā quidē perfidū malignū ſubdolum. fetida ac turpia nimis diligentē ꝛ in pluribus venerē minime affectantē efficiet: omneſqꝫ operatiões prauas tā ex corpis parte q̄ꝫ anime in illo figet ac imprimet.

¶ Jupiter regale ſidus: lucidum ac temperatū ſaturno contrarios effectus habet. faciem ſiquidē nati pulchrā reddit. oculos claros. rotundā barbam. ꝛ ſignāter duos ſuperiores dentes reliquis maiuſculos. colorē in vultu bonū imprimit album ſcilicet rubore pmixtum. capillos longiores. Scōm animā natū bonū efficit modeſtū legis ꝛ honeſtatis amatorē veſtes ornatas ꝛ delectabiles ſermones ac odores affectantes. poſtremo liberalē mūdū miſericordē ꝛ iocundū gignit.

¶ Mars xͦo cū ſit in caliditate ꝛ ſiccitate imtēperatus. natū quidem ex parte corporis rubei coloris cum quadā obſcuritate ꝛ vſtione conficit: ſicut in his q a ſole peruſti ſunt: pleriqꝫ cernimus capillos raros. oculos paruos. ꝛ totū corpus curuum licet groſſum reddit. Scōm animam fallacem incōſtantem inuerecundum iraſcibilem proditorem diſcordias ꝛ bella ſeminantem ꝛ ſuperbum efficiet.

¶ Sol ſtella regia mundi lumen ꝛ oculus quem Cicero ſiderum omniū ac planetarum regem ac principem ſcribit. natum carnoſum reddit. faciem pulchram. oculos magnos: ꝛ colorem album cum quadam citrinitate imprimit. bene barbatum. capillos longiores. Scōm xͦo animam hypocritūꝫ: facie iuſtum. exterius hominem in ſententiam attrahentem. Alij dicunt ꝙ regalem. religioſum. profunde ſcientie. ac diuinationis reddit ſpeculatiuū. ſapientem. dominatorem. iocundum. vlterius bonos diligentē: opprimentē malos.

¶ Venus ſtella beniuola. natū pulchrū efficit. oculis maxi

me decorum. carnosum mediocriter z medie stature. Scdm animam quidem blandum gignit. suauiter loquentẽ. studentem. in ornatu corporis voluptatem gaudiũ musicalia z coreas affectantem.

Mercurius vo qui solem sequitur: z eius radijs semper attrahitur: natũ gracil icorpore: z persone satis prestat. barbe item pulchre rareqꝫ. Scdm animam autem sapientem. subtilem. philosophiam z studium affectantem. boni motus z perfecti sermonis. z qui multos amicos sibi paret: licet nõ fortunetur in ipsis. boni consilij preterea z verũ reddit: perfidie z infidelitatis immunem.

Luna planetarum vltima cum velocis motus sit: natum vagabundum facit. nullius forme seruitij. iocunda facie. statura mediocri. oculis inequalibus: vnum altero maiorem preferentem.

Angelus Typhernas colendo patri. D. Petro de Aigionibus nobili Januensi ac. S. Gregorij dignissimo abbati Salutem. Cõmentariorũ quorundam Germanici impressores opera fastiditi: iocundum opusculum percunctati sunt Nos igitur variarum rerum annotationes scitu quidẽ pulcherrimas proposuimus: tibiqꝫ patri studiosissimo ascripsimus: nihil amplius videri cupientes qꝫ opusculũ esse Candidi. nostra vo diligentia z illorũ industria impressum. Tu tene z dũ legeris ignoscas extere nationi z errata castigato.

Finis.

L Carolus Aginus
procurator communis C... Segne

vobis dominis et singulis massarijs et hominibus castrorum
in presenti scriptorum precipimus et mandamus quatenus
in terminum ... ... tercijs in
effectu satisfecisse et solvisse ... id in quo tenemini et
obligati estis ... p. nicole ... ... salario
sibi debito tempore quo fuit commissarius dictis castris
... sub pena ... ... ducatorum ... camere
... aplicanda et ... offerenda casu quo ...
... ... fide ... Datum Luderni ...
...

Verum si quis vestrum se senserit segravatum
... mandato compareat ... nobis ... dicto
... p. nicola ... iustitia ... ...

... p. ...

... ...